

Þingnefnd 9 - Efling Tækniþróunarsjóðs – fjármögnun, verkefnamat og ferli

Þingnefndartillaga

Til að efla Tækniþróunarsjóð þarf að gera eftirfarandi:

Þreföldun Tækniþróunarsjóðs strax á næsta ári í 2-2,5 milljarð kr.

Þrefalda þarf framlög til Tækniþróunarsjóðs strax þannig að sjóðurinn hafi a.m.k 2-2,5 milljarða króna til ráðstöfunar á næsta ári. Slík ráðstöfun skilar sér fljótt í auknum tekjum til ríkissjóðs í formi aukinna skatttekna auk þess að spara veruleg útgjöld í atvinnutryggingasjóð.

Brúarstyrkir til markaðssóknar á erlenda markaði

Stuðningur við uppbyggingu markaðstarfs á erlendum mörkuðum skiptir sköpum til að tryggja arðsemi fjárfestinga í þróunarstarfi hátækni- og sprotafyrirtækja. Eins og greint er frá að framan voru á árinu 2009 teknar upp nýjar tegundir styrkja. Þar á meðal svonefndir Brúarstyrkir sem hugsaðir voru til þess að efla uppbyggingu innviða fyrirtækjanna auk stuðnings við markaðssókn á erlenda markaði. Mikil ánægja var meðal hátækni- og sprotafyrirtækja með þessa nýju styrki, ekki síst þeirra sem standa í markaðssetningu tæknilausna erlendis. Mörg þessara fyrirtækja hafa náð góðri fótfestu á heimamarkaði og náð að byggja upp góða veltu þar, en eru að hefja sókn á erlenda markaði. Þó lækkun á gengi íslensku krónunnar í kjölfar hrunsins hafi vissulega styrkt samkeppnisstöðu þeirra fyrirtækja sem stunda útflutning þá hefur markaðskostnaður erlendis aukist að sama skapi. Ofan á þetta bætist að fyrirtækin þurfa að yfirvinna laskaða ímynd og aukna tortryggni í garð íslensks atvinnulífs. Ákvörðun stjórnar Tækniþróunarsjóðs um að takmarka aðgang umsókna um Brúarstyrki við fyrirtæki sem hafa undir 100 milljón kr. veltu er óviðunandi ef gagn á að vera af þessum nýju styrkjum. Þessa ákvörðun þarf að afturkalla strax, en um leið tryggja sjóðnum fjármagn til að geta staðið myndarlega að uppbyggingu þessara nýju styrkja.

Fjölga þarf fulltrúum hátækni- og sprotafyrirtækja í stjórn Tækniþróunarsjóðs um tvo – efla þarf matsferlið

Tryggja þarf betri aðkomu fulltrúa hátækni- og sprotafyrirtækja að stjórn Tækniþróunarsjóðs. Stjórn Tækniþróunarsjóðs er skipuð samkvæmt lögum um opinberan stuðning við tæknirannsóknir, nýsköpun og atvinnuþróun frá 2007 nr. 75 29. mars.

Í stjórn Tækniþróunarsjóðs sitja sjö menn sem iðnaðarráðherra skipar til þriggja ára í senn. Tveir þeirra skulu skipaðir samkvæmt tilnefningu Samtaka atvinnulífsins, einn samkvæmt tilnefningu tækninefndar Vísinda- og tækniráðs, einn samkvæmt tilnefningu landbúnaðarráðherra, einn samkvæmt tilnefningu sjávarútvegsráðherra, einn samkvæmt tilnefningu Samtaka iðnaðarins, en ráðherra skipar einn án tilnefningar.

Þó þessi skipan útiloki ekki aðkomu fulltrúa hátækni- og sprotafyrirtækja að sjóðstjórninni hafa sjónarmið þessara fyrirtækja ekki náð fram að ganga í ákvörðunum sjóðsstjórnar á síðasta ári. Nægir þar að nefna ákvarðanir um breytingar á reiknireglum við mat á forgangsröðun verkefna, auk framangreindra ákvarðana varðandi Brúarstyrki. Báðar þessar ákvarðanir voru teknar þrátt fyrir formleg mótmæli Samtaka sprotafyrirtækja og Samtaka upplýsingatæknifyrirtækja. Hér þurfa að eiga sér stað umbætur í því formi að draga úr vægi embættismanna-

og stofnanasjónarmiða í stjórn sjóðsins og efla vægi fulltrúa hátækni- og sprotafyrirtækja. Eðlilegt má telja að samtök tæknifyrirtækja fá tvo fulltrúa í stjórn til viðbótar við fulltrúa SI og SA. Samhliða þessu þarf að bæta matsferli umsókna með því að opna fyrir þann möguleika að umsækjendur fái að kynna verkefni sín fyrir fagráðum – sem ætti í senn að auðvelda mat á umsóknum – stytta matsferlið og draga úr hættu á misskilningi, sérstaklega þar sem nýnæmi er mikið og þekking er sérhæfð.

Greinargerð:

Mikilvægi Tækniþróunarsjóðs við uppbyggingu hátækniönaðar á Íslandi hefur aldrei verið meira en einmitt nú eftir hrun fjármálakerfisins með afleiðingum fyrir íslenskt atvinnulíf sem eru án fordæmis. Brýna nauðsyn ber því nú til að efla verðmætasköpun og skapa ný störf eins hratt og hægt er. Þar getur Tækniþróunarsjóður gegnt lykilhlutverki.

Á undanförunum árum hefur verið unnið að talsverðum áherslubreytingum á forgangsröðun við val verkefna með verðmætasköpun, nýnæmi og líkur á árangri að leiðarljósi. Þegar horft er til árangurs er enginn annar mælikvarði skýrari en sú velta og störf sem skapast hafa í íslenskum hátækniönaði á undanförunum árum. Á tiltölulega fáum árum hefur tekist að byggja upp hér á landi stór og öflug hátækniyrirtæki sem eru í fremstu röð á sínum sviðum í heiminum. Á sama tíma hefur einnig sprottið upp fjölbreytt flóra lítilla og meðalstórra sprotafyrirtækja sem eiga bjarta framtíð fyrir sér fái þau rétt starfsskilyrði og aðhlyningu á uppvaxtartíma sínum.

Það er ljóst að Tækniþróunarsjóði hefur verið ætlað aukið hlutverk af stjórnvöldum á undanförunum árum og nýjum greinum, t.d. í skapandi iðnaði, hönnun og ferðaþjónustu hefur verið beint í hann. Þá hefur sjóðnum verið ætlað aukið hlutverk í stuðningi við uppbyggingarstarf fyrirtækjanna m.a. í formi nýrra styrktegunda á borð við frumherjastyrki, brúarstyrki og öndvegisstyrki sem styrkja annarskonar verkefni en hinir hefðbundnu verkefnastyrkir, m.a. við uppbyggingu innviða og sókn á erlenda markaði. Þetta er allt af hinu góða og svarar kalli tímans og þörfum í atvinnulífinu. Vandinn er hins vegar sá að þessum auknu hlutverkum og áherslum hefur ekki fylgt fjármagn í neinu samræmi við aukinn umsóknþunga.

Til að laga sig að þessum aðstæðum hefur stjórn sjóðsins reynt að skerpa línur og kröfur um upplýsingar í umsóknargögnum. Gerð er krafa um að umsækjendur skili umsókn í formi viðskiptaáætlunar þannig að fagráð sem metur umsóknir geti betur greint væntingar um verðmætasköpun, nýnæmi og árangurslíkur út frá því hvernig umsækjendur hyggjast standa að verki. Þetta hefur m.a. skilað sér í stórbættum gæðum umsókna og betri samfellu milli verkefna Tækniþróunarsjóðs og þeirra verkefna sem fagfjárfestar horfa til í fjárfestingum sínum.

Hins vegar hefur aukinn umsóknþungi minnkað árangurshlutfall umsækjenda mikið og fjöldi þeirra umsókna sem sjóðurinn verður að hafna hefur margfaldast. Eins og gefur að skilja leiðir þetta til stigvaxandi gremju og óánægju þeirra sem lagt hafa mikla vinnu og fyrirhöfn í gerð umsókna. Þarna fara stórfelld tækifæri til spillis sem nýta mætti til að skapa verðmæt störf í stað þess að greiða fólki atvinnuleysisbætur sem engum verðmætum skila.